

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računata se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznaka plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Naučnega ministra Gautscha najnovejši eksperiment.

Naučni minister baron Gautsch ne more mirovati. Vedno hrepeni po novostih, vedno skuša uvesti reforme, le žal, da nima sreče, da s svojimi naredbami samo ljudi in narode draži, ne koristi pa nič. Tako je bilo z znanimi, skoro do cela razveljavljenimi ordonancami, tako bode z najnovejšim njegovim — še ne razglašenim — eksperimentom, o katerem smo poizvedeli neke važne podrobnosti iz jako zanesljivega vira. Naučni minister je namreč zaukazal, da je začetkom novega šolskega leta v nekaterih okrajih na Moravi nastaviti stalne okrajnešolske nadzornike.

Dasi se bodo ti nadzorniki nastavili samo „za poskušnjo“, z namenom, da se osrednja vlada prepriča, bi-li kazalo uvesti to reformo v vseh drugih kronovinah naše državne polovice, vendar je stvar zelo važna in vredna resnega preudarka.

Svoj čas čuli so se tudi na Slovenskem glasovi, kateri so se z vso odločnostjo izrekli za imenovanje stalnih okrajnih šolskih nadzornikov, podpiraje to tirjatev s pedagogičnimi razlogi. Nihče ne taji, da bi naše šolstvo bolj uspevalo, ako bi okrajni šolski nadzorniki mogli vse svoje sile posvetiti temu poslu, ako bi bili, da se izrazimo sicer nekoliko vulgarno ali pregnantno, učiteljem in učiteljicam vedno za petami. To sedaj ni možno. Sedanji okrajni šolski nadzorniki so v prvi vrsti profesorji, učitelji, ravnatelji in se bavijo z nadzorovanjem podrejenih jim šol samo postranski, kadar jim to dopuščajo stanovski posli, kar se nič preveč pogostoma ne zgodi. Vsled tega se tudi šole le bolj površno nadzorujejo, o tem pa, da bi okrajni šolski nadzornik vodil učitelja, o tem še govoriti ni. Da je to čuten nedostatek, kateri je v interesu uspešnega pouka čim prej odstraniti, temu nihče ne prereka, to priznava vsakdo, kdor je imel kdaj priliko seznaniti se z ljudskošolskimi razmerami.

Načeloma se torej strinjamo z nasvetovano institucijo stalnih šolskih nadzornikov, priznavamo, da bi bila dobra in potrebna, a vzlic temu se nikakor ne moremo sprijazniti s principi, po katerih namerava naučni minister baron Gautsch urediti to novo institucijo. Razlogov za to imamo jako mnogo in dovolj tehtnih.

Naučni minister baron Gautsch je znan kot goreč Nemec in unet centralist, kateri bi eventualno celó sedanje šole „brezverski značaj“ — da rabimo krepak četudi netočen izraz nasprotnikov naših šol — rad žrtvoval, samo da more šolstvo centralistično organizovati in premeniti v germanizacijski zavod. Idejal njegov je šola, v katero bi na jedni strani prihajali šolarji kot Slovani, na drugi pa jo zapuščali kot Nemci. Tudi načela, po katerih misli urediti institucijo stalnih šolskih nadzornikov, so nemško-centralistična in zato se upiramo nameravani reformi z vso odločnostjo. Po Gautschovem načrtu bodo stalni šolski nadzorniki navadni politični uradniki, prideljeni okrajnim glavarstvom in podrejeni načelnikom teh političnih uradov. Okrajni glavar bi po takem imel v vseh šolskih rečeh odločilno besedo, od njega bi bil odvisen šolski nadzornik in vsled tega bili bi od njega odvisni tudi vsi učitelji, stokrat bolj nego sedaj.

Učiteljstvo že sedaj nima niti sence tiste neodvisnosti, katera mu gre in mu je potrebna, a da ob velja Gautschev namen, postale bi razmere še dokaj

hujše: učitelj bi bil na milost in nemilost izročen političnim predpostavljencem svojim in bi se v interesu svoje eksistencije moral v vseh stvareh uklanjati volji glavarjevi. Da ne slikamo preveč črno, vidi lahko vsak sam na svoje oči, če pogleda, kako žalostne razmere vladajo v tem oziru pri državnih uradih.

A Gautschovi principi, po katerih misli urediti institucijo stalnih okrajnih šolskih nadzornikov, niso samo nevarni naši narodnosti, oni so tudi skrajno centralistični. Šolstvo je bilo doslej vsaj deloma urejeno po načelu avtonomije, prebivalstvo je imelo vsaj nekoliko upliva, z novo institucijo pa bi se upliv krajnih, okrajnih in deželnih šolskih svetov potisnil uprav na nič; vsa moč in ves upliv teh korporacij bi se združil v rokah političnih uradnikov, ti bi bili gospodarji v naših šolah in kaj to pomeni, si lahko vsak sam razloži.

Rekli smo, da namerava baron Gautsch ta svoj eksperiment najprej „preskusiti“ in sicer na Moravi. Nemci bodo tega veseli, ker nikjer v Avstriji ni nemško šolstvo v taki nevarnosti, kakor na Moravi, ali razen tega razloga napotilo je barona Gautscha še nekaj družega, da je s svojim eksperimentom šel najprej v to kronovino. Tu se namreč ni bati posebnega odpora, ob kateri bi bil vladni eksperiment zadel na Dunaji ali na Češkem, čim pa se bode tam udomačil, uvedla se bode ta reforma tudi v drugih kronovinah.

Opozarjajoč pristojne kroge na to novo, narodnemu značaju šolstva prenevarno vladno namero, želimo iskreno, da bi poklicani krogi zamogli odvrniti naši šoli preteči udarec.

„Slovensko politično društvo“ v Mariboru

imelo je občni zbor v Mariboru dné 8. t. m., ki je bil mnogobrojno obiskan. Došli so rodoljubi iz Šmarja, Kojice, Ptuj, iz Ormoža in iz Celja ter Mariborske okolice. Navzoči so bili državni poslanci Mihael Vošnjak, dr. Gregorec, Robič, dalje deželna poslanca dr. Jurtela in dr. Radaj. Govorili so g. dr. Gregorec o notranjem položaju, dr. Hrašovec o javnih napisih, dr. Rosina o slovenskem uradovanju, Dragotin Hribar o razvoju obrtnosti mej Slovinci.

Sprejele so se naslednje resolucije:

I.

Z ozirom na to, da so dotične naše zahteve skromne, zakonite, da tudi stroški, ki itak ne bi bili veliki, nikakor ne pridejo v poštev, kedar je treba popraviti staro krivico, pritrjuje občni zbor slovenskega političnega društva povsem interpelaciji, katero so stavili slovenski državni poslanci v 229. seji državnega zbora 22. marca 1893, slovenski narod smatra vse samonemške napise in uradne pečate c. kr. uradov na slovenski zemlji kot krivično in nezakonito razžaljenje svojega narodnega čuta in narodnih pravic ter izreka nado in prošnjo, da se kakor hitro mogoče dosledno in povsod odpomore tem nedostatkem ter da se uvedejo pri vseh c. kr. uradih, v krajih, kjer biva slovensko ljudstvo, brez izjeme dvojezični napisi in uradni pečati.

II.

Občni zbor slov. političnega društva sklène naprositi c. kr. vlado, a) da v izvršenju ravnopravnosti izda ministersko naredbo v smislu člena XIX državnih osnovnih zakonov z uporabo člena 11. o vladni in izvrševalni pravici, s katero se zaukaže določna raba narodnega jezika pri ustmenem in pismenem občevarju z narodom v vseh uradih ter da kontroluje izvrševanje te naredbe.

b) Da se izda naredba, s katero se zahteva kot dokaz za jezikovno zmožnost položitev potrebnega praktičnega izpita v slovenskem jeziku.

c) Da se v ta namen ustanove na vseučiliščih na Dunaji in v Gradcu stolice za potrebne praktične discipline v slovenskem jeziku, oziroma da se ustanovi pravna akademija v Ljubljani.

d) Občni zbor protestuje zoper uvedbo nemščine kot državni ali poslovni jezik.

III.

Občni zbor slov. političnega društva sklène naprositi vlado:

a) Da naj se osnuje obrtno strokovna šola za Spodnji Štajer s sedežem v Celju ali Mariboru s slovenskim učnim jezikom.

b) Da se osnujejo po deželi v obilem številu obrtno nadaljevalne šole s slovenskim učnim jezikom.

V društveni odbor za prihodnje društveno leto voljeni so bili gg.: dr. Josip Srnec, dr. B. Glančnik, dr. I. Mlakar, Fran Robič, dr. Fran Jurtela, Fr. Kukovec, dr. Iv. Dečko, dr. Ivan Križanič in dr. Fr. Radaj. — Natančneje poročilo sledi.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 11. septembra.

Češke novice.

V petek vršil se je v Rakonici na Češkem volilski shod, kateri je sklical mladočeški poslanec grof Kounic. Kritikoval je sedanji politični sistem jako ostro in hotel govoriti o cesarskem reskriptu iz leta 1871, kar pa mu je vladni zastopnik zabrazil. Ko pa se poslanec za to ni zmenil, razpustil je komisar shod. Sploh se vidi, da hoče vlada preprečiti vsako demonstracijo za cesarski reskript, ker je prepovedala vse shode, kar jih je bilo naznanjenih. Vsled tega rase razburjenost prebivalstva nepopisno in vlada, boječ se velikih demonstracij ali celo izgrediv, pomnožila je Praško posadko. — Nov dokaz za to, da obrača vlada veliko skrb na varovanje ravnopravnosti, seveda le kadar gre v korist Nemcem, je naredba, s katero je raznim izključno češkim občinam naročila, da morajo napraviti dvojezične napise na tablicah pri izhodu in pri vходу v dotično občino. Nemškim občinam se kaj takega še ni naročilo. Slovani smo pač državljani druge vrste.

Hrvatske vesti.

Deželni zbor hrvatski se snide dné 15. oktobra. Mej predlogami je zlasti važen načrt novega mestnega reda, s katerim hoče vlada utrditi pozicijo Zagrebških Madjarinov. Opozicija, katera ne prihaja k sejam občinskega sveta, ker župan ni hotel vzprejeti interpelacije v zadevah redarstva, sklicala je za včeraj popoldne volilski shod, da opraviči svoje postopanje. Konflikt se vedno poostreje.

Vnanje države.

Stambulov in Koburžan.

„Svēt“ piše: Koburžan je svoje sorodnike že večkrat prosil, naj ga opravičijo pred Rusijo. Še več: da jim to olajša, začel je energičen boj proti Stambulovu, kateri je glavni krivec nesrečnega razmerja mej Rusijo in Bolgarijo. Koburžan obeča, da sestavi novo vlado iz vseh strank, če premaga Stambulova, in da se bo posebno oziral na duhovstvo in na rusofile, katera elementa bi najprej zamogla napraviti mir z Rusijo. Tudi Stambulov ne drži križem rok: zasleduje vse, kar dela Koburžan zoper njega, približuje se celo rusofilom, dasi ima v sobranju veliko večino na svoji strani, ter grozi Koburžanu, da ga bo odstranil kakor Battenberžana in zvalil krivdo za vse zadnjih sedem let storjena razžaljenja Rusije in za druge lopovščine na Koburžana in na ljubljence avstrijskih diplomatov, na Načeviča. Pravi se tudi, da podpirajo Koburžana v njegovem boju zoper Stambulova Avstrija, Anglija in Nemčija.

Preobširno bi bilo govoriti o vseh pripravah, katere se delajo na francoskem za vzprejem ruskega brodovja. Le toliko naj rečemo, da bodo pobratimske slavnosti, prirejane o t-j priliki, veličanska manifestacija za rusko-francosko alijanco in zoper trojno zvezo. Da poklada ruski car največjo važnost na to alijanco, je znano, a da se spozna ves pomen, naj navedemo, kar piše Pariški „Figaro“ v članku „Veliki knez Aleksej v Kreuznachu“. Omenjeno bodi, da je veliki knez Aleksej najvišji poveljnik ruskega mornarstva in da je sedaj v Kreuznachu na počitkih in to v družbi vojvode Leuchtenberškega in le-tega soproge, sestre pokojnega generala Skobeleva. Veliki knez Aleksej — pravi „Figaro“ — udeležil se je letošnjih velikih vojaških vaj na kopnem, dasi je po svojem poklicu admiral, a udeležil se jih je na izrecno željo svojega brata, ruskega carja, ki ve, da se bo bodočnost Rusije odločila na kopnem in ne na morju. Veliki knez je osvedočen, da se bliža leto odločitve in govori o bližnji vojski kot o stvari, katere nikakor ni moči več odložiti.

Dopisi.

Od nekod, 9. septembra. [Izv. dop.] (Mladini slovenski!) Veselo polagajo naši rojaki svoje darove: krone, cekine, celo po tisočake na žrtvenik narodne ljubezni, v prid mladini, majhni in veliki, ki je naš najboljši up, ker njej se niso splavali uzori kakor starejšim nam po razdrtem koritu bojevitiga življenja. Mnogi izmed nas stojé nekaj z veseljem, nekaj žalostni samó kot ubožni prézarji v prilo tega darovanja, ker ni vsak mož, ki bi imel svoj groš. Rad bi mnogoteri dal, a njegova valuta še kaže velik pomanjkljaj v kasi, in godi se mu kakor ministru Steinbachu, da se tolaži z upi in „nedvojbenimi“ nadejami v boljšo finančno bodočnost. Vašega dopisnika mošnja kaže isti pomanjkljaj, kakor „zlata valuta“ avstrijsko-ogerska, in žal, da še moram dostaviti, pri tem ne stavim niti stoti del onega optimizma v njo, kateri navdušuje našega sicer spretnegega poslanca Šukljeja. Takó pa, ker se ne čutim zmožnega pomnožiti „sklad“ „Radogojev“, hočem vsaj doskočiti, da pomorem po slabih svojih močeh naši mladini neposredno in to z nekajimi dobrimi sveti, katerih jej pa ni treba meni niti po glavnici niti po obrestih svoj čas povračati; veselilo me bode, ako je blagovoljno sprejme. — Istina je, nedvojbeni gola istina, da je slovenskih bojevnikov tabor z nekaj malih let močno oslabil: odpadli so v velikem številu oni, kateri jemljejo „vero“ za fízov list, da ž njim zakrijejo svojo ohlajenost za „národnost“, katero še jedva trpé kot deklo pri hiši. V najnovejšem času je torej dolžnost vsakemu, ki stoji danes v vrsti narodnih bojevnikov, da si stavi vprašanje: Ali še stoji s srcem v narodnem taboru, ali pa je samo nekakov prisiljenec, katerega ne veže srce, ampak nekakov čut doslednosti, ker je jedenkrat bil goreč narodnjak! — S prisiljenci je malo pomagano; tebi, mladina, naj veljá pesnikov klic: „Ko vse se máje, ti mi trdno stoji! Da ti ne ugasne v prsih ogenj sveti, O hrani, hrani ga, skrbno ga néti! V katerikoli kdaj se ti podobi Približa izkušnja, trdno stoji!“ — Veruj mi, kdor vztrpi in vztraje, tega bode poba; a na tej končni pobedi stoji naše trdno upanje! — Drugi moj svet je, zgrádi si svojo trdno samostalnost! Le ne slikaj si lepih podob o „mastnih“ državnih službah; a ti, ki stojiš v taki službi, ne lovi častij! Visoka služba — nizka sužnjost! Ako ne verjameš, poslušaj sodbo visokih dostojanstvenikov, kateri se klanjajo zopet višjim. Poglej, s kakó malim trudom in s še manj znanjem se masté tujci v zasebnem življenji v naši sredini; „mit wenig witz und viel behagen“ se smeje našim krčevitim učenim trudom. Ne zabi pesnikovih prekrasnih in le preressničnih besed: „Gorje, kdor nima doma, kdor ni nikjer sam svoj gospod! — Gorjé, kdor zatajiti prisiljen volje i srcé Bedakom posoditi čas mora, glavo i roké!“ — Manj učenosti, pa več praktičnosti nam treba! Prav ima pesnik: „Po knjigah samó ne prevaja modrost — V živót se viharji vráte!“ — V trgovino, v obrtnost, v poljedelstvo, sploh v gradjansko življenje z Vami, ki imate ali nimate Bog zna kakih talentov in z Vami, ki imate ozka prsa in medlo krv po geslu: „Ne piáši se znoja, ne straši se boja; saj moško dejanje krepčuje možá! Dejanje ti ljubi, a boj se pokoja!“ — Samostalnost pak si osnuješ in ohraniš samó, ako kaj temeljito znaš. Zato si bistri um, uri roké in vežbaj razum, z jedno besedo namesto da lenobo paseš ali pohajkuješ, izobrazuj se v svoji stroki, pa tudi o najvažnejših vprašanjih časa. — Pri vsem tem pak ne zabi prave krščanske

ljubezni do bližnjega, ker v družbi ljudij živiš in od človeške družbe. „Krščansko ljubezen góji, ne ozkosrčnega, strankarskega in bojevitiga „katolištva!“ „Duh je, ki oživlja;“ beseda je prazen zvok in lažnjiva krinka. Mislí: „Človeku brat je človek, rodu rod; Preganjanja se pazi in razpora, Sovraštvu v srci ne dájšj prostora!“ Okleni se „Samaritana“, pa pusti „farizeje“, naj so sami mej saboj. Naposled je bolje, ako si „ajd“, nego prepirljivec in razdiratelj človeštva. — Sicer pak se prepusti navdihu svojega mladostnega, svojega slovenskega srca, ki je blágo nad vse. V prostem našem narodu se zrcali ideal človekoljubja. Mej slovanakimi narodi še najdeš milobo, a prosta slovenska hiša je lepši hram blage človečnosti, nego so ošabne palače nekajih naših „škriatnikov“. — Ne zameri mi, mladina, teh naukov: tebe stanejo samó dobro voljo, koristili pak ti bodo obilo. —

Bicikliška slavnost v Ljubljani.

Tridnevna bicikliška slavnost v Ljubljani izvršila se je v kljub deloma neugodnemu vremenu tako sijajno, da se sme hrvatsko-slovenska Zaveza biciklistov, odnosno klub slovenskih biciklistov v Ljubljani, s ponosom ozirati na svoje slavlje. Udeležba biciklistov je bila izredno velika, a tudi drugo narodno občinstvo prisostvovalo je z velikim zanimanjem prirejenim dirkam in slavnostim ter s tem pokazalo svoje simpatije našim narodnim kolesarjem. Uspehi, katere so dosegli tekmujoči biciklisti, so izvrstni ter pomenjajo odločen napredek na polji bicikliškega sporta.

O slavnostih, ki so se vršile v petek, poročali smo že obširno v zadnji številki našega lista. V soboto bilo je vreme skrajno neugodno, deževalo je skoraj brez prestanka ves dan. Vseled tega se tudi program ni mogel izvršiti tako, kakor je bilo določeno. Namestu izleta k Alešu na Posavje zbrali so se biciklisti k prijateljski zabavi „Pri zelenem hribu“, zvečer pa je bil pri Ferlincu občni zbor „hrvatsko-slovenske zaveze biciklistov“, kateremu je predsedoval gosp. dr. Rojc iz Zagreba. Poročila tajnika gosp. Kristana in blagajnika gosp. Mittelbacha vzela so se z odobravanjem na znanje. Potem se je obravnavalo o celi vrsti predlogov, izmed katerih omenimo sledeče: Zavezni organ „Hrvatsko-slovenski ciklista“ izdaval se bode vsakako tudi v prihodnje, a da se mu osigura obstanek, napravil se bode rezervni zaklad, iz katerega bode liat dobival podporo, ako bi redni dohodki ne zadostovali. Kar se tiče sportskega programa za prihodnje leto, določil je občni zbor, da se priredi pomladi vožnja a la relais iz Trsta v Zagreb; nadalje dva zavezna sestanka in sicer jeden na Kranjskem, a drugi na Štajerskem; prvi priredil se bode v Novem Mestu, ako bode železnična proga dotlej dovršena, drugi pa vsakako v Celji. V jeseni leta 1894. pa se bode priredila običajna velika dirka iz Ljubljane v Zagreb, kjer se bode vršil tudi prihodnji občni zbor. Po predlogu odbornika Solarja iz Zagreba izvolil je občni zbor dosedanjega predsednika zaveze, gospoda Julija Mihelića, per acclamationem častnim članom zaveze. Konečno volil se je odbor za društveno leto 1893/4; izvoljeni so gospodje: Julij Mihelić iz Zagreba predsednikom; dr. Dečko iz Celja, Solar iz Zagreba in drd. Šuklje iz Ljubljane podpredsedniki; Etbin Kristan tajnikom; Žiga Mittelbach blagajnikom in J. Prebeg njegovim namestnikom; dr. Mayer in Koželj zapisnikarjema; Ljudevit Stiasny in Mirko Bothe rediteljema; dr. Rojc, dr. Hinkovič, Krapek, Grebenc, Kleščič in Margetič odborniki. Pozdrav članov hrvatsko-slovenske bicikliške zaveze bode „Zdravo“. Občnemu zboru sledil je slavnostni komers, pri katerem se je razvila živahna zabava ter se je rekla marsikatera krepka beseda v prospeh bicikliškega sporta.

Včerajšnji dan bil je biciklistom zopet ugoden, tako da se je raznovrsten vzpored mogel izvršiti pri najlepšem vremenu. Ob 9. uri predpoludne zbrali so se biciklisti k zajutreku na Spodnjem Rožniku, točno ob 11. uri pa se je vršil slavnostni korzo od Spodnjega Rožnika skozi že prej v listu omenjene ulice in ceste Ljubljanskega mesta. Slavnostnega spreveda udeležilo se je 36 biciklistov deloma na visokih, deloma na nizkih kolesih, a vsa kolesa bila so krasno ovenčana s cvetjem in zelenjem ter raznimi sportakimi emblemi. Bil je to izredno slikovit prizor. Po ulicah bilo je mnogo gledalcev, ki so prekrasni spreved prijazno pozdravljali. Slavnostni

korzo razšel se je na cesarja Josipa trgu. Korza udeležilo se je 19 Ljubljanskih, 14 Zagrebških in 3 Celjski biciklisti.

Po skupnem obedu v Ferlinčevi gostilni vršila se je ob 4. uri popoldne dirka kluba slovenskih biciklistov v Ljubljani na progi mej Koslerjevim vrtom v Šiški in Št. Vidom. Že davno pred 4. uro začelo se je pred Koslerjevim vrtom, kjer je bil start, zbirati občinstvo, katero je prisostvovalo dirki tako mnogobrojno, da se je komaj rezerviral potreben prostor za dirkače. Na startu vihrale so slovenske in hrvatske zastave, vhod v Koslerjev vrt kakor tudi vrt sam pa sta bila ukusno okrašena. Na vrtu svirala je zdravniška godba z Bleda. Točno ob 4. uri pričela se je dirka, in sicer najpreje za prvece na 2 kilometra daljine; ker je g. dr. Kapus iz Celja zbolel, udeležili so se je le trije dirkači gg. Ivan Seunig, Josip Murnik in Božidar Vernik. Prvi prišel je na cilj gosp. Ivan Seunig v petih minutah, drugi gosp. Josip Murnik v petih minutah in 48 sekundah, gosp. Vernik pa je potreboval 6 minut in 24 sekund. Prvima dvema prisodila so se določena darila.

Druge dirke na 10 kilometrov daljine za prvenstvo slovenskih kolesarjev in kluba slovenskih biciklistov v Ljubljani udeležili so se gospodje Zmagoslav Bohinec, Ernest Koželj, Ivan Seunig in Ljudevit Stiasny. Prvi prišel je na cilj gospod Zmagoslav Bohinec v 22 minutah ter si poleg častnega naslova „prvak hrvatsko-slovenske zaveze“ priboril tudi prvenstvo slovenskih kolesarjev; drugi prišel je gosp. Ernest Koželj 24 sekund pozneje, in tretji gosp. Ljudevit Stiasny, ki je potreboval 22 minut in 36 sekund. Gospodu Seunigu polomil je neki splašeni konj kolo in prišel je vled tega šele čez pol ure na cilj. Tretje dirke na 3 kilometre daljine udeležili so se hrvatski gosti. Prvi prišel je na cilj g. Marijan pl. Hržić, drugi g. Mirko Novak in tretji g. Viljem Boršić, in sicer prvi v petih minutah in 24 sekundah, druga pa sta mu mahoma sledila, tako da je bilo razlike k večjemu za par sekund. Vse zmagovalce pozdravljalo je občinstvo z burnimi živio-klici. Po končani dirki bil je koncert na Koslerjevem vrtu. Godba, petje in sportski nazdravi vršili so se v prijetnem vzporedju.

Ob 8. uri zvečer zbrali so se zopet biciklisti in mnogobrojni prijatelji njihovi na Ferlinčevem vrtu, kjer so se zmagovalcem pri dirki svečanim načinom razdelila prisojena jim darila. Kot zmagovalca pri prvencih dobila sta srebrne svetinje gg. Ivan Seunig in Josip Murnik. Častno darilo (krasno srebrno, bogato pozlačeno čašo s kolesarskimi emblemi) in srebrno svetinjo za dirko na 10 kilometrov dobil je gospod Zmagoslav Bohinec, drugo darilo (srebrna tintnik) in srebrno svetinjo gosp. Koželj; častno darilo za dirko na 3 kilometre (srebrn pokal) in svetinjo gospod pl. Hržić, svetinji pa gospoda Novak in Boršić S tem je bil oficijelni del bicikliške slavnosti končan.

Pri prijateljski, živahni zabavi ostali so biciklisti in drugi gosti zbrani pozno v noč; improviziral se je bil celo majhen plesni venček. Tako se je končala lepa tridnevna bicikliška slavnost, ki bode vsem udeležencem ostala v prijetnem spominu.

Domače stvari.

— (Dopolnilna volitev za kranjski deželni zbor.) Kmetiskim občinam volilnega okraja Postojina-Logatec-Senožeče-Bistrica-Lož voliti je poslanca za deželni zbor namestu umrlega g. Hinka Kavčiča. Volitev bode se vršila dne 31. oktobra t. l.

— („Radogoj“) pristopil je kot ustanovnik gospod dr. Josip Bizjak, odvetnik v Radovljici, z doneskom 100 kron. — Živio!

— („Sloga“) imenuje se nov slovenski političen list, ki je jel izhajati v Gorici v tiskarni gosp. Obizzi-ja in katerega prva številka nam je danes došla. Akoprav si list stavlja v sicer dokaj okorni in često hudo nepravilni slovenščini za nalogo v prvi vrsti brambo narodnega trgovstva in obrtništva, tedaj lep naroden program, vendar ne moremo biti veseli tega najmlajšega slovenskega političnega glasila, ko vemo, da ga ni rodila narodna sloga in tudi ne narodna potreba, temveč le malenkostne osebne razprtije. „Sloga“ izhajala bo po dvakrat na mesec ter stane za celo leto 1 gld. 20 kr. Odgovorni urednik jej je izdajatelj g. A. m. Obizzi sam.

— (Osobne vesti.) Poročil se je včeraj na Bledu g. Ignacij Pokorn, c. kr. gimn. profesor v Mariboru z gospodično Ivanko Škaletovo, sestro znane rodoljuba g. Pavla Škaleta v Ljubljani. Cestitamol! — Praktični zdravnik g. Anton Schiffrer v Ribnici imenovan je deželniim okrožnim zdravnikom za Ribniški zdravstveni okraj.

— (Začetek šolskega leta.) Na državni spodnji gimnaziji v Ljubljani se prične šolsko leto v ponedeljek 18. t. m. Novovstopivšim učencem se je javiti v spremstvu roditeljev ali njih namestnikov v petek 15. t. m. pri vodstvu s potrebnimi spričevali. Vzprejemnine se plača 2 gld. 10 kr. in učni prispevek 1 gld. Pismeni vzprejemni izpiti se prične v soboto 16. t. m. — Na višji realki se prične šolsko leto tudi 18. t. m. Oglašati se je za vzprejemne izpite, ki bodo 16. in 18. dne 15 t. m. zjutraj. Ponavljalni izpiti se bodo vršili dne 16. in 18. t. m.

— (Glas iz občinstva.) Odlični prijatelj našega lista nam piše: „Policija kje si?“ Tako nehoté poprašuje marsikdo, ki na „Bregu“ stanuje, v ponočnih urah, ko spati ne more. Tukaj se ponočni razgrajalci iz raznih slojev zlasti v novejšem času čestokrat, posebno ob sobotah zbirajo in tako razsajajo, vpijejo in tulijo, kakor da bi bili na „gmajni“ ne pa v mestu. — Komaj se pa ena četa odstrani, že pridivja zopet druga in nadaljuje grozno razsajanje tako, da ljudje ki stanujejo na Bregu, niti za četrto ure mirno spati ne morejo. Danes, to je v noči od 9. na 10. septembra vršil se je na Bregu pravi pravcati sodni dan in ni bilo mogoče celo noč spati, vpitje trajalo je vso noč. — Dolžnost redarstva je, skrbeti za to, da pijanci v pozni nočni uri po malih gostilnah ne vpijejo in da se po mestu na ulicah ne kriči in ne razsaja. — „Breg“ spada bržkone tudi še k mestu in ne vemo za kaj je redarstvo nanj popolnoma pozabilo. Upamo, da bode ta migljaj zadostoval, da se čim preje odstranijo opisan iskan-dalozni nedostaki, ki so sramota za mesto Ljubljansko. Vederemo! —

— („Slovensko planinsko društvo“) je te dni zopet zaznamovalo nekaj znamenitih potov: Prvič z Rakeka v Rakovo dolino in od tukaj v Cerknico z belo-zeleno barvo. S tem je omogočen obisk naravnodivnih jam in brezd brez posebnega kašipota. Pot pelje z Rakeka po travnikih do prehoda čez železnico blizu druge stražnice in dalje čez gozd naravnost v Škocijan. Pod Škocijanom, ko prideš čez „veliki naravni most“, se zavije od ceste na desno stezica (ta steza ni zaznamovana), ki pelje v Škocijansko jamo, v katero se potok Rak izgublja. Nazaj se gre po isti stezi zopet (do ceste in po njej kake pol ure daleč se pride do takomenovanih „Sevških žag“, to so divja brezdna in čudovite jame, po katerih so izpeljana lepa pota; preko bučeče vode se pride po varnih brvicah. Tudi iz teh jam se mora po isti poti nazaj do vrha k „naravnemu mostu“. Od tukaj pelje zaznamovana steza skozi gozd na Sevške pašnike in dalje v prijazno Cerknico. Za celo pot in obisk jam se potrebuje 4 ure. — Drugič od Laz (postaja juž. želez.) k sv. Miklavžu 737 m. (na Ciclju 818 m.) in od tukaj v Moravče z rdečo barvo. Znamki se začno na kolodvoru. Pot pelje mimo Sv. Helene skupaj z ono, katera pelje na Sv. Trojico. V gozdu nad Sv. Heleno se te poti ločita: Na levo (modro) pelje pot do Jemčevega znamenja, na desno (rudeče) pa proti Klopem na Vrh in Zagorico, rojstni kraj veleslavnega Vege, dalje mimo cerkve Sv. Križa na „Veliko Vaso“, in od tam nad studencem stezica proti cerkvi sv. Miklavža. Do tukaj je dve in pol ure hoda. Razgled je zelo zanimiv, posebno proti severu in na Posavje krasen. Od Sv. Miklavža se lahko gre ali v Moravče ali na Kresnice. Od cerkve so znamki mimo spodaj na severni strani stoječih hiš do „Grmača“. Do tukaj je pa tudi zaznamovana tretja pot, namreč od postaje Kresnic. Začenja se nasproti postaji pri stezi, katera pelje na brod. Od tam se pride do Spodnjih Ribč (na generalštabnem zemljevidu so Spodnje in Zgornje Ribče zamenjane) po cesti in od tukaj po lepem prijaznem griču do Grmača v 1¼ ure. Pri kapelici se torej snideta poti od Kresnic, od Sv. Miklavža in od Moravč. V Moravčah je pot zaznamovana, kakor oni dve, z rdečo barvo. Od kape-lice je pot precej strma, zadnji del pa je precej raven. Do Moravč je ¾ ure. V Moravčah se krene pri Učakarjevi dobri krčmi na levo po cesti proti Vrhpolju. Pred Hribcem proti gradu „Tufsteinu“ je od ceste v stran zaznamovana bližnjica. Od Vrh-

polja pa po vozni poti do Jemčevega znamenja (recte Šimenčevega znamenja) je 1¼ ure. Pri tem znamenju se torej stekajo zopet trije poti, od tukaj se pride lahko v 1 uri zopet na Dolško in na postajo Laze. Pot od tukaj mimo Sv. Miklavža, Moravč in preko Jemčevega znamenja nazaj se napravi lahko v 6.—7. urah. (Ako se toraj kedo zjutraj z mešanim vlakom do Laz pelja, lahko v Moravčah obeduje in pride proti večeru na Dolško. V županovi gostilni se lahko pri dobri kapljici odpočije in z mešancem se povrne zopet v Ljubljano.) — Zaznamenovanje poti iz Ježice čez Rašico na Trzin se je dopolnilo do Trzinskega kolodvora in znamki popravili. Pri tej priliki prosimo iz nova čast. gg. duhovnike in učitelje, naj blagovolijo ljudstvo poučiti, da nam znamkov ne bode kvarilo.

— (Živinjski semenj minule sobote) je bil slabo obiskan. Krivo je bilo temu deloma neugodno vreme, deloma pa tudi to, da je danes veliki „čespljevi“ semenj. V soboto se je prignalo na semenj 144 konjev in volov, 94 krav in 39 telet. Kupčija ni bila torej posebno živahna.

— (Nova pot iz Zatičine v Litijo.) K naši notici v št. 205. o tej novo zaznamovani poti nam piše prijatelj našega lista, da bi dotični zaznamovalci pač morali bolj spoštovati kraj in deželni jezik. Čita se namreč na tej poti le z debelimi rudečimi črkami „nach Littai“ in „nach Sittich“, spodaj pa „D. u. O. Alpenverein“. Upamo, da bo slov. plan. društvo skoro paralizovalo to netaktnost dotičnih nepoklicanih zaznamovalcev.

— (Umrli je) v Krivi Vrbi na Koroškem gospa baroninja Klementina Gödel-Lannoy, soproga pokojnega slovenskega poslanca. Truplo pokojnice se je prepeljalo v Maribor ter pokopalo v rodbinski rakvi.

— (Občinske volitve v Tolminu) vrše se danes, jutri in v sredo. Neodvisna narodna stranka postavila se je odločno v boj proti dosedanjemu županu Cazzafuri, ki je družbo sv. Cirila in Metoda imenoval neumnost. Zavedni Tolminci menda vendar ne bodo pripuščali, da bi tak mož še dalje županoval v slovenskem trgu! Županom utegne bržkone biti izvoljen g. Oskar Gaberščik.

— („La Patria del Friuli“) je list, ki izhaja onstran avstrijske meje, v Vidmu in kate-rega se poslužujejo Goriški „italijanissimi“ za to, da si v njem bladijo vroči žolč nad Slovenci. To, kar židovski Corriere ne more tukaj pisariti, objavljajo naši „italijanissimi“ v navedenem listu. Sicer to ni čudež, a zanimivo je gotovo! Dopisovalec tega iredentovskega lista je baje neki c. kr. državni uradnik, o katerem se bodo razgovarjali naši državni poslanci v prihodnjem zasedanju parlamenta na Dunaji. Omenjeni dopisovalec je tudi v ožji zvezi z drugimi uradniki jednake baže in vrste in kuje ž njimi razne lažnjive Goriške novice za isti list. Te dni čita se v „Patriji del Friuli“, da je tukajšnji c. kr. policijski komisar Abondio Contin bil napaden od nekaterih slovenskih mladeničev v Solkanu. O tem dogodku ne ve tukaj v Gorici nihče, nič, tudi tukajšnji židovski Corriere ne, dočim imamo jasni dokaz, da je dopis prišel iz Continijeve tvornice. Je li pa res, da je bil Contin napaden? On potrjuje, a fakta nam o tem štiri priče drugače pripovedujejo: Ko je Contin drdral v kočiji po Solkanu, vzkliknili so nekateri mladeniči „Živio“, ne vedoč, kdo je ta oseba v kočiji in pri njej sedeča gospa; sploh Contin ni v Solkanu poznan. Da je g. Contin potegnil iz žepa revolver in hotel streljati, to se ve tudi. Vprašanje pa je: Kdo draži naše ljudi v okolici in v tem slučaju, kdo je kriv? Ali mladenič, kateri pozdravi neznanega gospoda z „Živio“ ali človek, kateri seže po revolverju in ga hoče sprožiti na pozdravljačega mladeniča? Vidno je, da tu je kriv Contin sam, in da sedaj imamo mej razdraženci tudi policijskega komisarja. Žalibog, tako je. Navedeni Contin je dobro znan kot jako navdušen Lahon in se ne motimo, ako tako sodimo, kajti zado-stuje nam tudi to, da je on bil, in morda je še, dopisovalec Slovencem ne prijaznega „Mattina“ v Trstu. Sploh Bosizio, Contin, Canevari, Gorjup, „Corriere“ in compagna bella so vsi jedna in ista lega nazionale!

Prvo krono
družbi sv. Cirila in Metoda!

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Pariz 11. septembra. „Nord“, glasilo ruske vlade, pravi glede prihoda ruskega bro-dovja v Toulon, da bodo dotične slavnosti dokaz, da sta Francija in Rusija zmožni pa-ralizovati upliv trozveze, da Italija in Nemčija nista odločilni za usodo osrednje Evrope.

Pariz 7. septembra. Veliki vojvoda Aleksej in vojvoda Leuchtenberški s soprogo so sinoči prispeli sem in ostanejo nekaj časa tu. Veliki knez Aleksej se bode udeležil Tou-lonskih slavnostij.

Carigrad 11. septembra. „Agence Otto-mane“ dementira vest, da je morje pred krat-kim vrglo pri Solunu na kopno nekaj vreč, v katerih je bilo 50 trupel, najbrž trupla poli-tičnih zločincev. Konzuli tujih držav v Solunu potrjajo ta dementi s pristavkom, da se je našlo samo truplo neke blazne židovke, ki je sama skočila v morje.

Reggio Emilia 11. septembra. Shod italijanskih socialstov se je razšel določivši, da se prihodnji shod skliče v Milan.

Buenos Ayres 11. septembra. Pri Tu-kumanu bila krvava bitka mej ustaši in vladno vojsko, katera se je morala umakniti z bojišča.

Poslano.

„Dolenjske novice“ prinesle so v št. 16. z dne 15. avgusta strupen in do kraja lažnjiv do-pis pod zaglavjem „Občinska volitev v št. Rupertu“. Podpisanca poslala svo uredništvu „Dolenjskih no-vic“ stvaren popravek, kateri pa to vrlo glasilo ni hotelo priobčiti. S tem so gospodje, stoječi okoli tega lista, pokazali svojo krščansko resnicoljubnost, da pa tudi svet izvé, kaka je ta resnicoljubnost, razglasamo tu popravek, kateri smo poslali „Do-lenjskim novicam“, kateri pa ni ugledal belega duč v predalih tega lista:

„Začuditi se je, da gospod urednik n'šte tega obrekljivega dopisa vrgli v koš, saj ste morali slu-titi, da bo prouzročil zdražbo. Ni navada tukaj, da bi pri nas postavljali vsako malenkost na svečnik, kakor marsikje drugej. Dopisniku ni to po volji, pravi pa tudi, da v št. Rupertu vlada slovensko občino nemčurska liberalna stranka. To ni res, ker pri nas tukaj ni nemčurske liberalne stranke. Na-sprotna, za hrbtom delujoča stranka (pri kateri vodi se je gotovo tudi ta obrekljivi ričet skuhal) je mislila brez pravih in za blagor občine delujočih mož, po svoji neskušeni trmi vse prekucniti in ker se jej ni posrečilo, kriči o nemčurskih liberalcih. Vpraša se: kdo ne deluje tukaj za slovenskega oratarja? Pri tej veliki občini so opravilni troški tako majhni, da jih ni primerjati stroškom drugih, celo manjših občin. Da je župan agitiral, to ni res, ampak veliko bolj je delala druga stranka; kako bi se ime-novala, ne vemo. Ker tukaj smo vsi slovenski oratarji. Da bi bil ropot v dan volitve starašinstva, to je grda laž. Omenja se tudi stara garda in mo-gočnost g. Dolarja v volilni komisiji. Kje pa je imel dopisuu tega obrekovanja oči, da ni videl predsed-nika, nasprotnika Dolarja, njegove stranke, ali ni on v komisijo volil in tudi ugovor zaradi izvolitve občinskega zastopa podpisal? Z drdranjem kočij menda pa ni bilo posebnega ropota, ker sta se samo gospoda grof Barbo in baron Berg pri-peljala; ali mar nimata pravice? Res je, da se je mož, katerega je prekucljiva stranka kandidirala, bra-nil glasov že več časa pred volitvijo in tudi o vo-litvi, pa ne na čast Teytoniji, ampak ker se je bal težavnega bremena, ker navadno za tak trud ni pla-čila in tudi nobene hvaležnosti ne, kar se je ravno zdaj tudi videlo. Če je pa bila kakova kukavica pri volitvi, tedaj je bila le pri prekucljivi na-sprotni stranki (gardi). Da pa slovenski oratar ne spi, kakor misli dopisuu, če ravno je bilo mnogo volilcev zapeljanih od prekucljive stranke, to se je videlo iz odločnega protesta posameznih volilcev, katerih imena so bila brez njih vednosti in dovo-ljenja v ugovoru podpisana. Slovenski oratar dobro vé kaj dela in kaj je v njegov prid in blagor. Mir je vsakemu pametnemu možu najljubše. Prazne so fraze od cementa. Stranke nemčurske ni pri nas.

Piše se tudi, da je naš g. župnik omislil novo stolpno uro, kar je res bilo potrebno. Vsa čast mu za trud in skrb — pa pri vsem tem je treba ven-derle pomisliti, da je s tujo roko lahko v ogenj seči ali celo gade loviti. Pred malimi leti si je prednik njegov, rajni naš g. župnik svinjake omislil, ki so stali 1700 gld., beri sedemnajst sto goldinarjev. Kdo je največ plačal? In zdaj bo za ravno tiste bleve in za druga poslopja zopet nekaj stotakov šlo. — Kdo bo plačal?

Kdo plačuje velike naklade? Ali so tega žu-pan in njegovi namestniki krivi? K sklepu: kateri gardi je še slovenski oratar tlačen ??? — Gospod dopisuu, kdo kali mir? — Denite jedno roko na lastna prsa, z drugo se primite za nos, pa — jezik za zobe! —

Št. Rupert, dne 25. avgusta 1893.

Fr. Zupančič.

Sršen.